

ΑΡΗΣ ΣΤΟΥΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Προεκλογικό γλωσσάρι

Ορολογία των εκλογών, πάλαι τε και επ' εσχάτων

ΑΕΝΑΟΝ

17^η Σεπτεμβρίου 2015

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι άνθρωποι που **δεν ενδιαφέρονται για την πολιτική** ανοίγουν το δρόμο σε **πολιτικούς που δεν ενδιαφέρονται για τους ανθρώπους.**

ΓΙΑΝΝΗΣ Χ.ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ, ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΞΕΩΣ

Σκέφθηκα ότι καλό θα ήταν, εν όψει των επικείμενων εκλογών, να απαριθμήσουμε τις λέξεις που σχετίζονταν με τις εκλογές. Σήμερα πολλές από αυτές δεν έχουν παρά μόνο ιστορική σημασία. Οι εκλογές γίνονται με σχετική ηρεμία. Ο κόσμος αδιαφορεί και οι αποφάσεις παίρνονται στις Βρυξέλλες. Είναι αυτά που γίνονται **για έμμενα χωρίς έμμενα.**

ΤΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Αναστάτωση

Σημασία

αναστατώνω, ανατρέπω, αναταράζω, βάζω σε ανησυχία

Ετυμολογία:

Από το ανάστατος

ανάστατος, -ον (άνίσταμαι),

1. αναγκασμένος να σηκωθεί και να αποχωρισθεί, εκδιωγμένος από το σπίτι του, από τον τόπο του, σε Ηρόδ.
2. λέγεται για πόλεις και χώρες, κατεστραμμένος, εξολοθρευμένος, αφανισμένος, στον ίδ., Σοφ. κ.λπ.

Φράσεις

Το Αιγίον ανάστατο (μυθιστορημα του Ιουλιου Βέρν)

Εγινε το «**Ανάστα ο Θεος**» από τον Ψαλμο 81:8 που ψάλλεται αντί αλληλουαρίου κατά την ακολουθία του Εσπερινού της Κυριακής του Πάσχα μετά της Θείας Λειτουργίας του Μεγάλου Βασιλείου. Σε Ηχο βαρύ.

Ανακατωσύρα

Από το μον ρήμα (κυριως με την Σημασία: II.5)

ανακατώνω· ανεκατώνω.

I. Ενεργ.

1)

α) Αναταράζω:

στα θολά νερά κι εις τ' ανεκατωμένα (Ερωτόκρ. Α' 642)·

β) κινώ σκεύος για να μετακινηθεί το περιεχόμενό του:
ν' ανακατώσω ... τον κουνενό μου (Πανώρ. Γ' 254).

2)

α) Αναμιγνύω διαφορετικά πράγματα ή και ομάδες ανθρώπων:

φωτιά με τα λινόξυλα να 'ναι ανακατωμένα (Ερωφ. Δ' 134)·

δεν ήσαν όλοι ανακατωμένοι, αλλά χώρια οι άνδρες και χώρια οι γυναίκες (Διγ. Άνδρ. 394¹⁹)·

β) νοθεύω·

(εδώ μεταφ.):

γιάντα τα περασμένα μου πάθη μού καινούργιώνεις και τη χαρά ... περίσσα ανακατώνεις; (Στάθ. Β' 18)

γ) (προκ. για πράγματα) φέρνω σε συνάφεια:

ανακάτωσεν απάσας τας αιρέσεις (Ιστ. Βλαχ. 2731).

3) Ζυμώνω:

πίτες ... ανακατωμένες με το λάδι (Πεντ. Λευιτ. ΙΙ 4).

4)

α) (Προκ. για άψυχα) μπερδεύω:

οι κλάδοι των δένδρων ανακατώνουνταν απ' αλλήλων (Διγ. Άνδρ. 398¹³).

β) (προκ. για ζητήματα):

(Βακτ. αρχιερ. 212).

5) Στενοχωρώ:

θύμηση πρικιά μηδέν ανακατώσει το στήθος σου (Ροδολ. Γ' 239).

6) Αναστατώνω:

Ποια συμφορά ... τη χώρα ανακατώνει; (Ζήν. Δ' 7).

7) Διερευνώ, «σκαλίζω» (μια υπόθεση):

(Σφρ., Χρον. 82⁹).

8)

α) (Προκ. για τόπο) «φέρνω επάνω κάτω», διατρέχω, περιηγούμαι:

(Πανώρ. Β' 117).

β) (αμτβ.) μετακινούμαι αναζητώντας:

Κλαίγοντα ενεκάτωσες νά 'βρεις τους αποστόλους (Σκλέντζα, Ποιήμ. 1¹³⁹).

9) Προκαλώ σύγχυση, συγκινώ:

(Πεντ. Γέν. ΧΧΙΙ 40).

η άργητά της το νου μου ανακατώνει (Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 5, 313).

ΙΙ. Μέσ.

1) Αναμινύομαι σε κ., επεμβαίνω:

(Ιστ. Βλαχ. 1860).

2) (Προκ. για πρόσωπο) **έρχομαι σε επαφή, σε επικοινωνία:**

(Ερωτόκρ. Β' 802).

3) Έρχομαι σε ερωτική συνάφεια:

(Πανώρ. Β' 313).

4) Συγκρούομαι, συμπλέκομαι:

να 'ναι ανακατωμένα τα δυο φουσσάτα (Τζάνε, Κρ. πόλ. 432²⁵. Αχέλ. 2505).

5) Κάνω φασαρία συζητώντας:

(Μαχ. 552³²).

[<*ανωκατώνω (<επίρρ. άνω κάτω + κατάλ. -ώνω) ή <επίθ. ανάκατος + κατάλ. -ώνω. Η λ. στο LBG, στο Meursius (-όννειν) και σήμ.]

Αμφιβολία

αβεβαιότητα για την αλήθεια ή για την ορθότητα ενός πράγματος. Προεκλογικά αμφιβάλλουμε για το ποιο κόμμα θα επικρατήσει. Διακατεχόμεθα από αμφιβολίες του τύπου «μήπως μας δουλεύουν;». μετεκλογικώς οι αμφιβολίες γίνονται βεβαιότητα «σίγουρα μας δουλεύουν!»

Ετυμολογία:

Από το αρχαίο άμφιβολία, Ιων. -ίη, ή, η κατάσταση της ταυτόχρονης και αμφίπλευρης επίθεσης, σε Ηρόδ.

Προφανώς από το αμφι (και από τις δύο πλευρές) και το βάλλω (κτυπω).

Χρησιμοποιήθηκε με μεταφορική έννοια. Όμως το αρχαίο ρήμα

άμφιβάλλω σημαίνει

I. 1. περιβάλλω ή περιθέτω· λέγεται για ρούχα, τα φορώ σε κάποιον, *ἀμφὶ δέ με χλαῖναν βάλεν*, σε Ομήρ. Οδ.· *ἀμφὶ δέ μοι ῥάκος βάλον*, σε Ομήρ. Ιλ. *λευκὴν ἀμφιβάλλομαι τρίχα*, αποκτώ, έχω λευκά μαλλιά, σε Σοφ.

3. αντί της Μέσ. χρησιμ. η Ενεργ. μερικές φορές, *κρατερὸν μένος ἀμφιβαλόντες [ἑαυτοῖς]*, σε Ομήρ. Ιλ.

II. ρίχνω γύρω τα χέρια, αγκαλιάζω, περιβάλλω, με δοτ. προσ., σε Ομήρ. Οδ.

III. επίσης με αιτ. προσ., περιβάλλω, σε Ευρ.

Βύσσινο

Το γνωστό φρούτο που μοιάζει με σκούρο κερασί και γίνεται γλυκό του κουταλιού και η βυσσινάδα.

Φράση:

Να μένει το βύσσινο

Από την απογοήτευση ψηφοφόρου που κολάκευε υποψήφιο, ζητώντας του για λόγους «εθνικού συμφέροντος» να διορίσει το γιο του, προσφέροντας βύσσινο γλυκό του κουταλιού στο καφενείο του χωριού. Όταν ο υποψήφιος του δήλωσε ότι αυτό δεν μπορεί να γίνει, ο ψηφοφόρος φώναξε στο γκαρσόνι : «**Να μένει το βύσσινο**»

Βαβούρα

1) Οχλοβοή, θόρυβος, φασαρία:

(*Ερωτόκρ. Β´ 1517*)·

Με τη βαβούρα την πολλή και κτύπους των αρμάτων (*Ερωτόκρ. Δ´ 1007· Αποκ. Θεοτ. II 45*).

επιζει το ουσιαστικό **βαβουρανιά** : οχλοβοη (Κρητικό ιδίωμα)¹⁵⁶

και το ρήμα βαβίζω : γαυγίζω (παιδική λέξη, Κυπριακό Ιδίωμα)¹⁸⁴

2) Βούισμα, ζάλη:

η κοπανιά μες 'ς τσ' ομυαλούς βαβούρα τως εφήκε (*Ερωτόκρ. Β´ 1786*).

[λ. ηχοπ.· πβ. *βαβάζω* (Ησύχ.), *βαβίζω*, κ.ά. (Καλογεράς 1975: 179, 190), αλλά και μεσν. λατ. *baburra* (Du Cange, Lat., λ. -us)]

ΚΡΙΑΡΑΣ

Baburra

Stultitia vel ineptia, Ugutioni. Vetus Gloss. : *Baburra*, *ἄφρων, ἀνόητος, μάταιος*, ex Græc. *βαβύρρας, ὁ παράμωρος*, apud Hesychium, uti emendat Salmasius, pro *βαβύρτας*, et in Gloss. pro *Barburra*.

[BABURRUS](#), Stultus, ineptus, Gloss. Isid. et lib. 10.

Ἦτοι ἀνόητος, ἀνίκανος και κατά συνέπεια ενοχλητικός.

Du Cange, et al., *Glossarium mediae et infimae latinitatis*, éd. augm., L. Favre, 1883-1887

Επώνυμο

Βάβουλας <Βαβούλας < βαβύρας εξ ου και το τοπωνύμιο Γούβα του Βάβουλα (ἢ Γούβα ἢ Λάκκα του Βάβουλα)

Πρόκειται για μικρή σχετικά σε έκταση συνοικία, (περιοχή) που βρίσκεται απέναντι από το καπνεργοστάσιο 'Κεράνης' προς τον Πειραιά.

Ως προς το όνομα Βάβουλα αυτό προέρχεται από παροξύτονη παραφθορά του ονόματος παλαιού επιχειρηματία, του Δημητρίου Βαβούλα , γόνου

σπουδαίου Χιώτη ναυμάχου στην [Επανάσταση του 1821](#) του [Ιωάννη Βαβούλα](#) που είχε κτίσει μεγάλο διώροφο αρχοντικό στη κορυφή του ΒΔ. υψώματος που δέσποζε παλαιά της περιοχής.

Δεκάσμος

Η ενεργεια του δεκάζειν από το αρχαίο ελληνικό ρήμα δεκάζω : **δεκάζω**, μέλ. -άσω (δεκάς I. 2), δωροδοκώ ή διαφθείρω δικαστές, σε Ισοκρ., Αισχίν. — Παθ., δωροδοκούμε, εξαγοράζομαι, χρηματίζομαι, σε Πλούτ. Ετυμολογία από το δέκας, δέκα (προφανώς 10% προμήθεια, μίζα)

Δωροδοκία

δωροδοκέω, μέλ. -ήσω (δωροδόκος)· **I. 1.** αποδέχομαι ως δώρο, ιδίως, εξαγοράζομαι, δωροδοκούμε, χρηματίζομαι, λαμβάνω ως εξαγορά, *ἀργύριον, χρυσόν*, σε Ηρόδ., Πλάτ. **2.** απόλ., εξαγοράζομαι, δωροδοκούμε, σε Ηρόδ., Αριστοφ. **II.** Παθ.: **1.** λέγεται για πρόσωπα, έχω εξαγοράσει κάποιον, *δεωροδόκηται*, σε Δημ. **2.** λέγεται για τη δωροδοκία, *τὰ δωροδοκηθέντα*, δώρα που έχουν ληφθεί ως εξαγορά, δωροδοκία, σε Αισχίν.

Εκλέγω

εκλέγω -ομαι Ρ αόρ. *εξέλεξα*, απαρέμφ. *εκλέξει*, παθ. αόρ. *εκλέχτηκα*, γ' πρόσ. (λόγ.) και *εξελέγη, εξελέγησαν*, απαρέμφ. *εκλεγεί* και *εκλεχτεί*, μππ. *εκλεγμένος* : (συνήθ. για σύνολο προσώπων) με ψηφοφορία δηλώνω την προτίμησή μου για το πρόσωπο το οποίο θεωρώ μεταξύ άλλων ως το πιο κατάλληλο για να αναλάβει ένα αξίωμα· αναδεικνύω κπ. σε ένα αξίωμα με εκλογή· (πρβ. *επιλέγω*): *Η γενική συνέλευση εκλέγει το διοικητικό συμβούλιο. Ο λαός εκλέγει τους αντιπροσώπους του στο κοινοβούλιο με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία· (πρβ. *ψηφίζω*). || συνήθ. σε αντιδιαστολή προς το *διορίζω*: *Η χούντα διόρισε, στη θέση των δημοκρατικά εκλεγμένων δημάρχων, πρόσωπα της εμπιστοσύνης της.* [λόγ. < αρχ. *έκλέγω* 'διαλέγω' με αλλ. της σημ. κατά το *εκλογή*]*

έκλέγω, μέλ. -ξω, Παθ. παρακ. *έξειλεγμαι* και *έκλέλεγμαι*· **I. 1.** επιλέγω, ξεχωρίζω, διαλέγω, ξεδιαλέγω, απομονώνω, σε Θουκ., Ξεν. — Μέσ., *εκλέγω* για τον εαυτό μου, διαλέγω, επιλέγω, σε Ηρόδ., Πλάτ. κ.λπ. **2.** Μέσ., επίσης, *έκλέγεσθαι τὰς πολιὰς τρίχας*, βγάζω, τραβώ, αφαιρώ τις γκριζες τρίχες κάποιου, σε Αριστοφ. **II.** φορολογώ, εισπράττω, συλλέγω φόρους, σε Θουκ.· με αιτ. προσ., *έκλ. τέλη τινάς*, επιβάλλω τέλη σε κάποιους, σε Ξεν.

Σχόλιο

Προφητικό το **εκλέγω** αφού **έκλέγεσθαι τὰς πολιὰς τρίχας** σημαίνει **τραβάω τα μαλλιά μου** και **εισπράττω φόρους**.

Ετυμολογία:

Από το εκ και λέγω. Το αντίθετο του συλλέγω και συνώνυμο του επιλέγω και διαλέγω. Εντοπίζω ένα από την συλλογή, το σύνολο των προσώπων και δηλώνω την προτίμησή μου.

Το εκλέγω είναι σύνθετο από το λέγω και όχι από το λογος (λογική). Στις εκλογές η λογική ελλείπει παντελώς. Ένα κόμμα με μεγάλη εκλογική δύναμη καταποντίζεται σε λίγο διάστημα, άλλο αναφύεται εκ του μηδενός αν και υποστηρίζει θεωρίες καταστροφικές για όλους.

Εκλέγουμε μεν δεν εκλογικευόμεθα δε.

Ζερζελές

Ο **τζερτζελές** είναι παραφθορά του τουρκικού zelzele : sarsindi σεισμός , από την αραβική zalzala από όπου πιθανόν και τα **τζάζαλα** της ομιλουμένης.

Συνώνυμο του οχλαγωγία, επειδή μετά τους σεισμούς και της πυρκαγιές ακλουθούσε λεηλασία. Ο τουλουμπατζήδες (πυροσβέστες) της Πολης είχαν ως μόνη αμοιβή τα προϊόντα της λεηλασίας.

καβγάς

Σημασία

Έρις, φιλονικία, διαμάχη

Ετυμολογία

Από το τουρκικό kanğa :ταραχή, μάχη, μάχη, φιλονικία, τσακωμός,

Παράγωγα

Καβγαδίζω : ερίζω, φιλονικώ

Καβγατζής : ο φίλερις, ο εριστικός, αυτός που **πάει γυρεύοντας καβγά**.

Σκυλοκαβγάς : καβγάς σκύλων και κατ' επέκταση άγριος καβγάς.

Τραγουδια

Άνω κάτω χτες τα κάνανε
στου Σιδέρη τον παλιό τεκέ.

Πρωί πρωί με τη δροσούλα
πάνω στη γλυκιά μαστούρα

στήσανε **καβγά** δυο μάγκες
για να κάνουν μασταράγκες.

ΒΑΣΙΛΗ ΤΣΙΤΣΑΝΗ , Η ΔΡΟΣΟΥΛΑ, 1946

Φράσεις

Ομηρικός καβγάς

Περίτρανη απόδειξη του εριστικού χαρακτήρα που έχουν οι Έλληνες από αρχαιότατων χρόνων. Βλ. και πολέμους Τρωικός, Πελοποννησιακός, Μεσσηνιακός, βοιωτικός: όλοι εμφύλιοι.

Ο καβγάς για το πάπλωμα

Την νύχτα ο Νασρεντίν Χότζας άκουσε να γίνεται ένας μεγάλος καβγάς στο δρόμο. Έριξε το πάπλωμα του πάνω από τον νυχτικό του και έτρεξε να δει τι γίνεται. Οι φιλονικούντες του άρπαξαν το πάπλωμα και εξαφανιστήκαν. Την φράση την είπε ο Χότζας όταν η γυναίκα του των ρώτησε για την αίτια του καβγά.

Η φράση λέγεται για να δείξει ότι υπάρχει κρυφό ή αφανές κίνητρο για κάποια ενεργεία, θέμα, έριδα ή συζήτηση.

Συνώνυμα

Διαμάχη

Από το διαμάχομαι **1.** παλεύω ή αγωνίζομαι με, αντιμάχομαι, τινι ή πρός τινι, σε Ηρόδ. κ.λπ.· πρός τι, σε Δημ.· *δ. μή μεταγνώναι ύμᾱς,*

ανθίσταμαι, αντιστέκομαι με σθένος εναντίον της μεταβολής της γνώμης σας, σε Θουκ.· *δ. τὸ μὴ θανεῖν*, σε Ευρ. **2.** αντιπαλεύω με κάποιον άλλο, ανταγωνίζομαι, στον ίδ. **3.** πολεμῶ μέχρι τέλους, αγωνίζομαι ανένδοτα και επίμονα, Λατ. *derugnaere*, σε Αριστοφ. **4.** καταβάλλω μεγάλες, υπέρμετρες προσπάθειες, *ὅπως τι γένηται*, σε Πλάτ. **5.** σε διαλογική αντιπαράθεση, υποστηρίζω ή ισχυρίζομαι ὅτι..., *δ. τι μὴ εἶναι*, σε Θουκ.· ή χωρίς μή, σε Πλάτ.

Διάσταση απόψεων

Βλ. διχογνωμία

Διαπληκτισμός

Από τα πληττω με την εννοια κτυπῶ (πλήκτρον)

Διένεξη

Από το δια εν εχω, διίσταμαι

Διχογνωμία

Διάσταση απόψεων από το επίρρημα **δίχα** και **γνωμη**. Χωριστές απόψεις. Πβλ. «Δίχα και καθέτως», διχοτόμος, διχόνοια.

Διαφορά

διαφορά, διάκριση, ανομοιότητα, σε Θουκ. **II.** διάσταση, διαφωνία, διένεξη, φιλονικία, σε Ηρόδ., Ευρ. διαφορά, διάκριση, ανομοιότητα, σε Θουκ. **II.** διάσταση, διαφωνία, διένεξη, φιλονικία, σε Ηρόδ., Ευρ. Από το ρημα διαφέρω : Ως αμετάβατο το διαφέρω σημαίνει είμαι διαφορετικός, ανόμοιος, Ως απρόσωπο το διαφέρει σημαίνει: έχει, παρουσιάζει διαφορά, *πλεῖστον διαφέρει*, Λατ. *multum interest*, *βραχὺ δ.*, διαφέρει λίγο, σε Ευρ.· *οὐδέν διαφέρει*, σε Πλάτ.· με δοτ. προσ., *διαφέρει μοι*, κάνει τη διαφορά για μένα, με ενδιαφέρει, στον ίδ.· *αὐτῷ ἰδίᾳ τι διαφέρει* ., διακινδυνεύει κάποιο ιδιωτικό συμφέρον, σε Θουκιδιδη.

Το διαφέρον είναι το ουδέτερο της μετοχής του ενεστώτα του διαφέρω, σημαίνει τη διαφορά μεταξύ δυο ποσοτήτων, κυρίως εξόδων και εσόδων και κατ' ακολουθίαν το κέρδος. Αν το αποτέλεσμα είναι αρνητικό λέγεται ζημία και αν είναι μηδενικό (έξοδα = έσοδα) λέγεται αδιάφορο. Στην ομιλούμενη το λέμε «πάτσι πόστα», «μια η άλλη», «ισα βάρκα ίσα πανιά». Πβλ. τη φρ. **είμαστε πάτσι** ισοφαρίσαμε, συμφωνήσαμε, ο καθεις ανταπέδωσε τα ίσα. Από το λατινικό ρήμα **paciscor** (που σημαίνει συμφωνία, σύμβαση, διαθήκη, όρος, συναλλαγή και με την ύστερη Λατινική προφορά προφέρεται πατσίσκο).

Lewis & Short

Το **διαφέρον** έχει και την έννοια του τόκου του κεφαλαίου κν. **διάφορο** ή **ιντερέσσο** και συνηθέστερα **νιτερέσσο** (πβλ. Αγγλ. *interest* Γαλλ. *interet* Ιταλικό *interesse*). Ένας νομικός όρος είναι το **αρνητικό διαφέρον της συμβάσεως**, δηλαδή η ζημία από την μη κατάρτιση μιας σύμβασης.

Ερις

διαμάχη, φιλονικία, τσακωμός, αντιπαράθεση· **I.** στην Ομήρ. Ιλ., λέγεται περισσότερο για τις μονομαχίες του πολέμου, *ἔριδι* ή *ἔξ*

ἔριδος μάχεσθαι· ἔριδι ξυνιέναι· θεοὺς ἔριδι ξυνελάσσαι, τους βάζει σε διχόνοια κ.λπ. **II.** στην Ομήρ. Οδ., λέγεται κυρίως για ανταγωνισμό, άμιλλα, φιλονικία, διαφωνία, ἔργοιο, στη δουλειά· ἀέθλων, λέγεται για βραβεία κ.λπ.· ἔπειτα, περισσότερο όπως το ἀγών, διαγωνισμός, ἔριν ἔχειν ἀμφί μουσικῆ, σε Ηρόδ.· ἔρις ἀγαθῶν, ζήλος, άμιλλα για το αγαθό, σε Αισχύλ. **III.** μετά τον Όμηρο, λέγεται για πολιτικές ή ιδιωτικές διαμάχες, διαφωνίες, διχογνωμίες, αντιπαραθέσεις, σε Ηρόδ., Αττ. **IV.** ως κύριο όνομα, Ἐριδα, θεότητα που προκαλεί τον πόλεμο, αδελφή και σύντροφος του Άρη, σε Ομήρ. Ιλ.

Νεῖκος

I. 1. φιλονικία, καυγάς, έριδα, λογομαχία, σε Όμηρ., Ηρόδ. κ.λπ. **2.** λογομαχία, ύβρη, λοιδορία, ονειδισμός, κακολογία, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ. **3.** λογομαχία, φιλονικία κατά τη δίκη, «δικαστικός αγώνας λόγων» (ανταλλαγή επιχειρημάτων ενώπιον ενός δικαστή), σε Ομήρ. Οδ. **4.** μάχη, συμπλοκή, σε Όμηρ.· νεῖκος φυλόπιδος, σε Ομήρ. Οδ.· λέγεται για διχόνοιες ανάμεσα σε ολόκληρα έθνη· νεῖκος πρὸς Καρχηδονίους, σε Ηρόδ. **II.** η αιτία της έριδας, το ζήτημα που προκαλεί τη φιλονικία, σε Σοφ. **III.** κατά τη φιλοσοφία του Εμπεδοκλή, το νεῖκος και η φιλία ήταν οι δημιουργικές δυνάμεις του κόσμου.

Ρηξη

Από το αρχαίο ελληνικό ουσιαστικό ῥῆξις, -εως, ἢ (ῥήγνυμαι), σπάσιμο, έκρηξη, διάρρηξη, ρήγμα· ῥήξεις, κομματιασμένες φλόγες, ως ένδειξη κακού οιωνού, σε Ευρ.

Φιλονικεῖα

Από το φιλω και νεῖκος (βλ.λ.)

Καλαμπαλίκι

Από το τουρκικό kalabalık που σημαίνει :

Οχλαγωγία, συνωστισμός, ομάδα, πλήθος, στρατός, συνάθροιση, κυκλοφοριακή συμφόρηση, χώνω, καλλιέργεια, φλερτ, κοπάδι, κοπάδι χήνες, συλλογή, κυψέλη, ορδή, υποδοχή, πλήθος, λεγεώνα, όχλος, σύνταγμα, κοπάδι, πλημμύρα, ερημιά

Στον πληθυντικό τα **καλαμπαλίκια** τα σύνεργα και κατ' ευφημισμόν και επέκτασιν τα ανδρικά αιδοία (όρχεις και πέος εν συνόλω)

Κάλπη

Σημασία

1. κληρωτίδα ή κάλπη για ψηφοφορία, σε Ανθολογία, Λουκιανό.· δοχείο, στο όποιο ρίπτονται οι ψήφοι οι τοποθετούνται οι κλήροι (κληρωτις).
2. τεφροδόχη, αγγείο εναπόθεσης της τέφρας του νεκρού, σε Ανθολογία.

Ετυμολογία

Η αρχαία **κάλπις**, -ιδος, ἢ, αιτ. κάλπιν και κάλπιδα· αγγείο, δοχείο για άτληση νερού, υδρία ή στάμνα, σε Ομήρου Οδύσσεια., Αττικους

Παραγωγή

Καλπονοθεία : νοθευση του περιεχόμενου της κάλπης με αλλοίωση, προσθήκη ή αφαίρεση ψηφοδελτίων. Στην ουσία είναι παραποίηση της λαϊκής θέλησης και της δημοκρατικής νομιμότητας.

Ομότητα

Με την γενική του **κάλη**

κάλης ο : (λαϊκ.) χαρακτηρισμός ανθρώπου υποκριτή, ψεύτη, ανυπόληπτου , απ όπου και το **καλπαζάνος** (πλαστογράφος, κιβδηλοποιός) και η **καλπουζανιά** : κιβδηλεία, πλαστογραφία.

Ετυμολογία: από το τουρκικό **kalp** –ης ψεύτικος, πλαστός (πβλ *Κάλπικη λίρα, κάλπικος παράς, κάλπικη δεκάρα*) .

Κατεστημένο

Το καθιερωμένο σύνολο από τους ανθρώπους της εξουσίας. Όταν θίγεται αντιδρά βίαια.

Το κατεστημένο ουδέποτε ανατρέπεται απλώς μεταλλάσσεται.

ΓΙΑΝΝΗΣ Χ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ , ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΞΕΩΣ σ.30

Συνωνυμία

Οι κρατούντες

Το κακό με τους κρατούντες είναι ότι δεν υποβαστάζουν το παραμικρό.

ΕΝΘΑ ΑΝΩΤΕΡΩ

Καθεστώς

(ο, και το) μετοχή παρακειμένου του καθίστημι

Με το ουδέτερο εννοείται η κρατούσα πολιτική κατάσταση

Πβλ. Η καθεστηκυία τάξις.

Κομπίνια

συνδυασμός, συνήθως δόλιος με στόχο προσωπικά οφέλη.

Ετυμολογία: από το Λατινικό ρήμα **Conbino** που σημαίνει συνδέω δυο πράγματα, συνδυάζω, ενώνω.

Από το con (συν) και binus (διπλούς) = συνδυάζω.

Binarius < binus = διπλούς (επιθ. Μπινιάρης)

Από **κομπίνια** και ο **κομπιναδόρος**

Οι βυζαντινοί **κομβινογράφοι** ήταν οι καταγραφείς των **συνδυασμών** ηνιόχων ανα καθε βαϊόν (κούρσα στον ιππόδρομο της Κωνσταντινούπολης).

Κομπίνια όμως λέγεται και η θεριζοαλωνιστική μηχανή που **συνδυάζει**, όπως δείχνει και το όνομά της, τον θερισμό με το αλώνισμα.

Κύαμος

κύαμος, **ό**, **I**. φασόλι, σπόρος, Λατ. faba, σε Ομήρ. **Ιλ. II**. κλήρος με τον οποίο εκλέγονταν στην Αθήνα οι δημόσιοι αξιωματούχοι (εκείνοι που τραβούσαν άσπρους σπόρους εκλέγονταν), *ό τῷ κυάμῳ λαχῶν*, αξιωματούχος εκλεγμέ-

Προεκλογικό γλωσσάρι

νος με κλήρο, σε Ηρόδ.· *βουλή ή από τοῦ κυάμου*, σε Θουκ.· *ἄρχοντας από κυάμου καθιστάναι*, σε Ξεν.²⁶⁵

κατ άλλους **Κύαμος** είναι το κουκί. Ελλην.: Κύαμος ο κοινός, λατινικά: *Faba vulgaris*, Βίκια φάβα, *fabia*) είναι ποώδες, ετήσιο φυτό της οικογένειας των Κυμαμοειδών, του γένους Βίκος (*Vicia*) που καλλιεργείται για τους καρπούς του.

κυάμευτός, -ή, -όν.

διαλεγμένος με κουκιά, δηλ. με κλήρο, σε αντιθεση με τον αιρετο τον διαλεγμενο με ψηφοφορια.

Παντως σημερα κουκια λεμε τις ψηφους. Πβλ Φράση: κουκιά μετρημένα.

Κυάμωση

Ο κύαμος μπορεί να προκαλέσει δηλητηρίαση στα ζώα και στον άνθρωπο γνωστή ως κυάμωση, που εκδηλώνεται ως αιμολυτική αναιμία και σε πολλές περιπτώσεις είναι θανατηφόρος. Η κυάμωση προκαλείται σε άτομα που έχουν κληρονομήσει την έλλειψη του ενζύμου G6PD. Απέδωσαν εσφαλμένο την φράση του Πυθαγόρα «κυάμων απεχεσθε» σε διατροφική σύσταση : να απέχετε, να μην τρώτε κουκιά. Η κακή φήμη των κουκιών ως τροφής φαίνεται και από τις φράσεις «κουκιά έφαγε, κουκιά μαρτυρεί», «όποιος δεν κάθεται καλά και θάλασσα γυρεύει ο διάβολος του κώλου του κουκιά του μαγειρεύει»

Ο Πυθαγόρας ως φιλόσοφος ήταν αριστοκράτης και αντιδημοκρατικός σύστηνε στις οπαδούς του να μην ανακατεύονται με την πολιτική, να απέχουν από τα κουκιά, τις ψηφοφορίες.

Λάδωμα

Δωροδοκία, δεκασμός, μίζα. Σχεδον νομιμοποιημενο εθνικο σπορ ασκουμενο από πολιτικους και ανθρωπους του κρατικου και επαγγελματικου κατεστημενου.

Ο τροχος και η πορτα πρέπει να λαδωθει για να μην τριζει, για να λειτουργει κανονικα. Το ιδιο και ο εφοριακος, ο υπαλληλος της πολεοδομιας, ο γιατρος κλπ.

Πιθανον η φραση να προερχεται όμως από την δωροδοκια δι'αγροτικων προιοντων που εκαναν οι αγροτες προς τους πολιτευτες για να αποσπασουν κάποιο ρουσφετι. Οι λαγοι με πετραχειλια και οι ντενεκεδες το λαδι ηταν τα συνηθεστερα μεσα δωροδοκιας.

Λαμογιά

Τα κέρατα ως μέθοδος ανόδου, είναι το να εκδίδεις την σύζυγο σου (η μέθοδος του «εθελοντή κερατά») είναι και αυτός ένας καλός τρόπος σταδιοδρομίας. Το μέσον είναι η σύζυγος (στα Ιταλικά *la moglie*) που προφέρεται λα Μόλιε, από εκεί το λαμόλιε έγινε λαμόγιε*, και οι πράξεις λαμογιές = μέθοδοι παράνομου πλουτισμού, και ο διαπράτων τις λαμογιές, λαμόγιο.

(*) δεν είναι δύσκολο να συμβεί το λάθος, ιδίως στο γραπτό λόγο. Δηλαδή το *moglie* να γίνει *mogie* με απλή παράλειψη του L.

Λεονταρισμός

Συνήθως στον πληθυντικό.

Σημασία

Λεονταρισμοί : επιδείξεις θάρρους ή θράσους, ψευτοπαλληκαρισμοί,

Ετυμολογία

Από το αμαρτύρητο λεονταρίζω : συμπεριφέρομαι σαν λεοντάρι, όπως λακωνίζω, μεγαρίζω κλπ.

Φράσεις

Το λεονταρι θεωρείται ιδιαζόντως γενναίο και μαχητικό. Πβ. Ριχαρδος ο Λεοντοκαρδος, «οι ελληνες πολέμησαν σαν λιοντάρια» κλπ

Λεόντειος εταιρία

Από τον [γνωστό μύθο του Αισώπου](#) όπου το λιοντάρι καθ' υπερβασιν κάθε έννοιας δικαιοσύνης απαιτεί να έχει την **μερίδα του λέοντος** απλώς γιατί είναι δυνατό.

Λεόντειος εταιρία είναι μια εταιρία με μια ιδιόρρυθμη σύμβαση. Σύμφωνα με το άρθρο 764 του ΑΚ παρ. 1 «η συμφωνία με την οποία κάποιος εταίρος αποκλείεται από τα κέρδη ή απαλλάσσεται από τις ζημιές είναι **άκυρη**. Την ακυρότητα μπορεί να επικαλεστεί μόνον αυτός».

Η ρύθμιση αυτή εκτείνεται και στις προσωπικές εμπορικές εταιρείες και αποτελεί διάταξη αναγκαστικού δικαίου. Η τέτοιου περιεχομένου συμφωνία, η ακυρότητα της οποίας αποσκοπεί στην προστασία του εταίρου, αναιρεί την έννοια της εταιρείας ουσιώδη στοιχεία σύστασης της οποίας είναι η επιδίωξη από δύο ή περισσότερα πρόσωπα με κοινές εισφορές κοινού σκοπού, ιδίως οικονομικού και **ανατρέπει την ισότητα των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων εταίρων μεταξύ τους**, με τη δημιουργία ανισότητας μεταξύ αυτών.

λοβιτούρα

Λοβιτούρα σημαίνει μπαμποντιά, απατεωνία, ραδιουργία. Από το Iovitura=χτύπημα^[171,1018].

Αυτά λείπει ο Μπαμπινιώτης και όπως συνηθίζει η λέξη Iovitura δεν υπάρχει.

Κατά την δική μου εκδοχή από το ιταλικό **Λεβατούρα** <levatura= άνοδος, ανεβασμα, και μαγιά δηλ. ευφυης, βαθμος διανοητικης ικανοτητας, καπιασωση, ικανότητα. βλ. Λεξικο της Κοριέρε. Από εδώ το Γαλλικό **levure** = μαγιά.

Grado di capacità intellettuale, intelligenza, dignità: persona di grande **levatura**. morale; in riferimento a cosa, qualità, portata: opera di straordinaria **levatura**.

Σε χρήση ήδη από 14ο αιώνα !

μαγκιά

η συμπεριφορά και ιδιότητα του μάγκα

Μάγκας, προφέρεται Μάνγκας

άλβ. οπλοφόρος, ταρτούφος, πολύπειρος, πονηρός

Προεκλογικό γλωσσάρι

{15-20) μάγκες αποτελούσαν ένα μπουλούκι ή τάγμα το όποιο κατά την επανάσταση του 1821 ήταν στρατιωτικό σώμα.

Περισσότερα στο Δημοσίευμα [Πουλάμε μαγκιά](#)

Συνώνυμο : [τραμπούκος](#) (μισθωμένος μάγκας)

Μαυρίζω

Καταψηφίζουμε κάποιον υποψήφιο κατά τις εκλογές. Διά οι λόγοι της δημιουργίας της φράσης:

1. Από το διαπομπευτικό μουντζούρωμα βλ. [μούντζα](#) , πβλ την Φράση: *"Θα φάει φούμο"* σημαίνει θα διαπομπευτεί, αλλά και θα αποδοκιμαστεί στις εκλογές. Οι βουλευτές διαπομπευόντουσαν με φούμο (καπνιά) ενώ τώρα με γιαούρτι επειδή σερβίρεται πλέον σε πλαστικά κεσεδάκια.
2. Από την ρίψη του μαύρου αρνητικού σφαιριδίου την εποχή που οι εκλογές πινόντουσαν με σφαιρίδιο. Βλ. και Φράση: Μαύρο και δαγκωτό. Στο μεσαίωνα αλλά και στα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας μας οι ψηφοφορίες γινόντουσαν με σφαιρίδιο. Τότε δεν ήταν τυχαία η εκλογή (πβλ. κληρωτός) αλλά εκδήλωση της βούλησης των ψηφοφόρων.
Και σε αυτή την περίπτωση το λευκό σήμαινε τη θετική ψήφο και το μαύρο σφαιρίδιο την αρνητική ψήφο, από εκεί το ρήμα μαυρίζω (καταψηφίζω) αλλά και η φάση «**μαύρο και δαγκωτό**» . Γιατί λόγω εμμονής και κακίας δάγκωναν τα σφαιρίδια πριν το ρίξουν στην κάλπη.

μίζα

Σημασία:

Προμήθεια συνηθως παρανομη την οποια παιρνει ο υπευθυνος για την αγορα ή κασπιος που εγκρινει ή επηρρεάζει την αποφαση αγοράς. Δωροληψια η δεκασμος.

Η λεξη εχει γινει τελευταιως της μοδας.

Εγκυκλοπαιδικά:

Τα λεφτά δινονται «μαυρα» αναλογα δε με το υψος της μιζας δινονται σε φακελακι, σε κουτι παμπερς με καταθεση σε λογαρισμο του δωροληπτου.

Συνώνυμα

Φακελακι: Επειδη οι μιζες δινονται σε φακελακι.

Ομόχηα

Τα **Προμήθεια** ήταν αθηναϊκή γιορτή προς τιμή του Προμηθέως, σε ανάμνηση της ευεργεσίας του προς την ανθρωπότητα και δείγμα ευγνωμοσύνης προς αυτόν. Κατά τη διάρκεια της γιορτής φερόταν άσβεστο πυρ από τον Κεραμεικό στην Ακρόπολη.

Προεκλογικό γλωσσάρι

Ετυμολογία:

Από το Γαλλικό *mis* μετοχή του *mettre* βάζω εννοείται βάζω εμπρός = εκκινῶ, ξεκινῶ
Πβλ. Μιζ-αν-πλι

Νταηλίκι

Η συμπεριφορά του Νταή.

Νταής ο ορεσίβιος, σκαιός και βάνουσος άνθρωπος

Κατά το «Λεξικό της κοινής νεοελληνικής» τύπος λαϊκού κυρίως ανθρώπου που παριστάνει τον παλικαρά και που δημιουργεί επεισόδια για να επιβάλει τη θέλησή του, συνήθ. χωρίς να διακινδυνεύει την προσωπική του ασφάλεια.

Ετυμολογία:

Από το τουρκικό **dayi** που σημαίνει θείος και προστάτης

Δικη μου αποψη

ο θειος ή ο προστάτης δεν ταιριάζουν με την συμπεριφορά του νταή, εκτός αν το προστάτης αφορά τον μαστροπό τον νταβατζή.

Πλην όμως ο μαστροπός λέγεται στα τουρκικά *pezevenk* (πεζεβέγκης στα Μικρασιατικά ιδιώματα).

Ίσως από το επίσης τουρκικό και σχεδόν ομόηχο *dağlı*¹ από το *dağ* : βουνό, ο *dağlı* είναι ο ορεσίβιος , συνήθως ληστής που ασφαλώς είναι βίαιος και επιθετικός. Πβλ. Και επώνυμο Δαγκλής

Οχλαγωγία

Σημασία

Σύνθετο από το όχλος και άγω> αγώγιον (φορτίο άμαξας), αγωγιότης, καραγωγέας .

Όπου **όχλος** , σημαίνει

I.

1. α) μετακινούμενο πλήθος, συνάθροιση, όχλος, σε Πίνδ., Αισχύλ. κ.λπ.· *ό όχλος στρατιωτών*, β) η μάζα των στρατιωτών, σε Ξεν.· *τῶ όχλω*, από αριθμητικής πλευράς, σε Θουκ.· *οί τοιοῦτοι όχλοι*, γ) απείθαρχες μάζες ανθρώπων όπως αυτές, στον ίδ.

2. με πολιτική σημασία, ο χύδην λαός, όχλος, Λατ. *turba*, σε αντίθ. προς το *δήμος*, στον ίδ., Ξεν.

3. γενικά, μάζα, ποικιλομορφία· *όχλος λόγων*, σε Αισχύλ.

II.

όπως το Λατ. *turba*, ενόχληση, μπελάς, *όχλον παρέχειν τινί*, **ενοχλώ** κάποιον, σε Ηρόδ.· *δι' όχλου εἶναι, γενέσθαι*, είμαι ή γίνομαι , σε Αριστοφάνη., Θουκιδιδη.

Παράγωγα

Οχλοβοή

Σύνθετο από το όχλος και βοή: θόρυβος.

¹ Το *ğ* είναι σχεδον αφωνο γ αρα ακουφεται νταλη και ίσως από επιδραση του προστατη νταη.

Προεκλογικό γλωσσάρι

Οχλησις και ενοχλησις > ενοχλω> ενοχλητικός
όχληρός, -ά, -όν, ενοχλητικός, αυτός που γίνεται φόρτωμα, που βαρύνει ή στενοχωρεί κάποιον, σε Ηρόδ., Ευρ., Πλάτ.
Οχλοκρατία

Αναφορες

Στην ΚΔ οι λέξεις οχλος, οχλοι με την εννοια πληθος, λαος αναferονται συχνοτατα πανω από 150 φορές. Πχ **20** *οί δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.* [Μκ 15:11](#), [Λκ 23:18](#), [Ιω 18:40](#), [Πραξ 3:14](#)
Βλ. [καλαμπαλίκι](#)

Συνώνυμα

Η **πλέμπα** από το λατινικο plebs, γενικη plebis οι πληβειοι = η κατωτερη κοινωνικη ταξη του Ρωμαικου Κράτους. Λεγεται μειωτικα και περιφρονητικα, και ως πλεμπάγια (plebaglia). Όπως ο προσδιορισμος «χύδην οχλος»

Η ρίζα της λέξης στο ελληνικό πλήθος
Καλαμπαλίκι βλ. λ.
Ζερζελές

Ου

Παρατεταμένο επιφώνημα αποδοκιμασίας, σε πολιτικές συγκεντρώσεις
Χαρακτηριστική η αντίδραση του Γεώργιου Ράλλη : «δεν θέλω 'ουουου'» προς το ακροατήριο του που αποδοκίμαζε κάθε φορά που αναφαίρετο το όνομα του Ανδρέα Παπανδρέου.
Από εδώ το γιουχάρω αποδοκιμάζω με γιουχαΐσματα· γιουχαΐζω. Απαντάται και ποιμενική έκδοση **χουγιάζω**, που σημαινει 1. φωνάζω δυνατά, από μακριά για να διώξω τα ζώα: Χούγιαξε τ' άλογα / τα μουλάρια / τα ζωντανά.
2. (μτφ.) μαλώνω κπ. με δυνατές φωνές: Το χουγιάζει πολύ το παιδί.

Ετυμολογια

Από το σλαβικό huj(atí) -άζω

Πατιρντί

Φασαρία από του τουρκικο patirdi < patir ηχος κτυπηματος συνηθως ποδοβολητό.

Ρουσφέτι

Παράτυπη εκδούλευση γενομενη υπο πολιτικου προς ψηφοφορο για να αποσπασει την ψηφο του.

Ετυμολογια:

Από το τουρκικό rüşvet (προστασια, διαφθορά, δωροδοκία) < αραβικο rishwa(t) πβλ. Και Επώνυμο Ρισβάς.

Σαματάς

Σημασια

(προφ.) θόρυβος δυνατός και συγκεχυμένος που προέρχεται από διάφορες πηγές και που δημιουργείται από διάφορες αιτίες:

Φράσεις

- Αυτό το παιχνίδι κάνει φοβερό σαματά.
- Γίνεται τρομερός σαματάς από ξεφωνητά, ταμπούρα, καμπάνες και τουφεκιές.
- Πώς να μελετήσω μ' όλον αυτό το σαματά;
- Κάθε βράδυ γίνεται σαματάς και κακό.

Ετυμολογία

Από το τουρκικό *şamata* –ς : μεταφορά, θόρυβος, μεγάλος θόρυβος, φασαρία, ταραχές, whooree, ευθυμία, κόλαση, ιλαρότητα, βαβούρα, ενοχληση.

Συμφέρον

Αυτό που οφείλει καποιον. Αν ο καποιος είναι το Κρατος τοτε μιλαμε για το Δημοσιο συμφέρον ή Εθνικό συμφέρον. Αν αφορά ένα ατομο μονον τοτε λεγεται ιδιωτικο ή προσωπικο συμφέρον. Συνηθως όταν ενας πολιτικος μιλαει για το δημοσιο συμφέρον αποβλεπει στο προσωπικο του συμφέρον.

Σφαιρίδιο

Αντικαταστατης των αρχαιων κυαμων. Σφαιριδιο από μολυβδο.

Τραμπουκισμός

Η ιδιοτητα ή η συμπεριφορα του τραμπουκου, οπου τραμπούκος (ο) σημαίνει

1. πρόσωπο που πληρώνεται (ή σπανιότερα ενεργεί από μόνο του) για να προκαλεί επεισόδια και να βιαιοπραγεί εις βάρος (κυρ. πολιτικών) αντιπάλων:
2. (κατ' επέκτ.) πρόσωπο που χρησιμοποιεί βία για την επιβολή του σε έναν χώρο Συνωνυμο : νταής.

Ετυμολογία

Από το Ιταλικό *trabocco* <traboccare εισβάλλω, πέφτω με όλο μου το βάρος προς τα εμπρός, διαλύω, πέφτω απότομα κάτω, η μεταβατικός ρίχνω κάτι απότομα (καταπέλτης).

Περισσότερα στο ΑΕΝΑΟΝ Ετυμολογικά, λημμα [τραμπούκος](#)

Φράσεις

οι τραμπούκοι της ακροδεξιάς προσπάθησαν να εμποδίσουν τη συγκέντρωση των ειρηνιστών.

Τσακωμός

Η ενεργεία του να τσακώνομαι =ερίζω, φιλονικώ μέση φωνή του ρήματος

τσακώνω :

1. (οικ.) συλλαμβάνω κάποιον την ώρα που κάνει κάτι απαγορευμένο: *Τον τσάκωσε η αστυνομία να κλέβει.*
2. (λαϊκ., για υλικό κέρδος) παίρνω, βάζω στο χέρι:

τσακώνομαι

[μέσο του τσακώνω]

1. Καβγαδίζω, μαλώνω

2. Διακόπτω τις σχέσεις μου με κάποιον εξαιτίας μιας διαφοράς, δε μιλιέμαι με κάποιον.

Φρασεις

- Αν σε **τσακώσω**, χάθηκες.
- Κατάφερε να **τσακώσει** την κληρονομιά.
- Τα παιδιά **τσακώνονται** όλη τη μέρα για τα παιχνίδια.
- **Τσακώθηκαν** οι δύο οδηγοί για την προτεραιότητα.
- Είναι **τσακωμένος** με τον αδερφό του.

Ετυμολογία

Ο Τριανταφυλλίδης το ετυμολογεί ανοήτως από το τσακ.

[μσν. τσακώνω ίσως < τσακ «την τελευταία στιγμή» -ώνω (σύγκρ. τσακίζω)]

Δική μου Ετυμολογία

Το μαλώνω έχει και την έννοια του επιπλήττω που δεν την έχει το **τσακώνομαι**.

Φαίνεται ότι προέρχεται από το **τσακώνω** = συλλαμβάνω και το τσακώνομαι δεν είναι αμετάβητο αλλά έχει και αντικείμενο. Δεν μπορώ να τσακωθώ μόνος μου (όπως πχ. Ξυρίζομαι, πλένομαι) αλλά **τσακώνομαι** και κάποιον άλλο. Αρχικά λέγονται γι αυτούς που παλαίουν, του συμπλέκονται, πιάστηκαν στα χέρια, που ήρθαν στα χέρια, ότι **τσακώθηκαν**. Μετέπειτα να σημαίνει και γενικά ερίζω, (ίσως και μόνον φραστικά), διακόπτω την σχέση (είμαστε **τσακωμένοι**) και η ενεργεία **τσακωμός**.

Οι **τσάκωνες** ή **τζάκωνες** ήταν στρατιωτικό σώμα, φρουρά του βυζαντίου

Ο Μιχαήλ Η' μετά την ανάκτηση της Πόλης το 1261 ξαναδημιούργησε τον Αυτοκρατορικό Στόλο και το επάνδρωσε με:

1. Γασμούλους, (γραικολατίνους μιγάδες)
2. Τζάκωνες από τον Μωριά (Τσακωνιά < Λακωνία)
3. Προσαλέντες (κωπηλάτες)

Όμως ο Ανδρόνικος Β' κατάργησε τους γασμούλους και τζάκωνες για λόγους οικονομίας.

Ο Ψευδο-Κωδινός στο Περί Οφφικίων (~ 1355) βάζει στην 27^η θέση της Ιεραρχίας τον Στρατοπεδάρχη των **Τζακώνων** μετά από τον Στρατοπεδάρχη των Μουρτάτων και πριν από τον Στρατοπεδάρχη των Μονοκαβάλλων.

Για τους τζάκωνες ο Ψευδο-Κώδωνος αναφέρει ότι ήταν μονάδα του Ιερού Παλατιού που έφερε επανωκλίβανα (ρούχα που φοριούνται πάνω από την πανοπλία). Ήταν δηλ. οι Τζάκωνες θωρακοφόροι.

Ο Παχυμέρης ονόμαζε Λάκωνες τους Τζάκωνες.

Και

Moreover, a crowned rampant lion bearing a sword with a monograph of a Palaiologan ruler once was visible in the sea walls of Constantinople, while the *Tzakones*, who were a palace guard unit, wore distinctive breastplate with lions.

Οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν ἐλέγοντο **Καπετάνοι**, τὸ ὁποῖον παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς μετεβλήθη εἰς Κατεπάνω, καὶ ὁ Πορφυρογέννητος ἀναφέρει (2) Κατεπάνω Μαρδαϊτῶν Ἀτταλείας. Ὁ δὲ Μιχ. Ἀτταλειώτης καὶ Κατεπανίχιον τῆς Ἐδέσσης. Εἶχον δὲ, αὐτοὶ τε καὶ οἱ **Τσάκωνες** (οἵτινες ἐφόρουσαν εἰς τὴν κεφαλὴν καπάσια, καὶ οὐχὶ σκιάδια, καὶ ἐκράτουν ἀππελατίκια), καὶ Στρατοπεδάρχην, καὶ ἐχρησίμευον ὡς Καστροφύλακες. Προφανῶς οἱ τσάκωνες, κατὰ τὴν ἀσκηση τῶν αστυνομικῶν τους καθηκόντων, τσάκωναν (συνελάμβαναν) τους παραπτωματίες. Ἴσως μετὰ οἱ μαγκλαβίτες να τους μαγκλάβιζαν (μαστίγωναν).

Στα ὑστερα μεσαιωνικά Ελληνικά η λέξη **τσάκα** σήμαινε την φάκα (παγίδα, καπάντζα).
9517.275 [300]

Στην σύγχρονη αργκό η προστακτική του τσακώνω είναι **τσάκα** ἢ **τσάκω[σε]**. πβλ. **τσάκα πέντε** = πρόταση για χειραψία: πάρε τα πέντε δάκτυλα μου.

Αλλά και επί το χυδαιότερον «**τσάκα την τσαπού**»

Ἄλλος τρόπος για να πει κανείς «**πάρε τον πούλο**», με το τσάκα να βγαίνει από το τσάκωσε (=πάρε, σύλλαβε, ἀρπάξε) και η Φράση: **τσάκω την τσαπού**, δηλ. το πέος στα πόδανα (ανάποδα) για το τρίτο και το μακρύτερο. Ὅτι και το **πάρ' τ' αρχίδια μου**, αλλά και επιθετικότερα : **άντε γαμήσου ἢ σπάσε**.

τουρλουμπούκι

Σημασία

Ανακατεμένα λόγια, ἔπεα πτερόεντα, ακαταλαβίστικα, αρλουμπολογίες, φληναφήματα, [ἀρατα θέματα](#).

Ετυμολογία

Το **τουρλουμπούκι** μάλλον από το τουρκικό τουρλού (türülü : μείγμα, ποικιλία) και τη μπουκιά (ἢ βούκα). Το τουρλού είναι γνωστό φαγητό με μείγμα λαχανικῶν.

Τσαμπουκάς

Σημασία

1. καβγάς, φασαρία
2. μάγκικη συμπεριφορά· νταηλίκι [μαγκιά](#), [νταηλίκι](#), [ζοριλίκι](#)
3. κατ' επέκταση ο [μάγκας](#), ο [νταής](#), αυτός που με τη συμπεριφορά του ψάχνει ἢ προκαλεῖ καυγάδες
4. ἐπουλωμένες [πληγές](#), συνήθως από ξυράφι, στα χέρια ἢ και στο πρόσωπο

Φράσεις

1. *Μας πουλάει τσαμπουκά.2*
2. *Ο πιτσιρικᾶς ἦταν μεγάλος τσαμπουκάς.3*

3. Έξω από το καφενείο έγινε **τσαμπουκάς**.1
4. Πάει γυρεύοντας για **τσαμπουκά**.1
5. Τα μπράτσα του ήταν γεμάτα **τσαμπουκάδες**.4
6. κόβω τον τσαμπουκά και σπάω τον τσαμπουκά:
κάνω κάποιον να χάσει το ηθικό του, την εμπιστοσύνη στον εαυτό του και στις δυνάμεις του

Ετυμολογία

τσαμπουκάς < τουρκική sabika (που έχει καταδικαστεί ξανά) (< τουρκική sabik, προηγούμενος < αραβική سَابِكْ sābīk, προηγούμενος) (αυτά λειοτο el.wiktionary.org))

όμως το 145, çabukluk: ταχύτητα, ευκινησία, βιασύνη, η βιαιότητα, το τσαμπουκαλίκι (speed, agility, haste) από το çabuk : quick, αρα ο τσαμπουκαλής είναι ο γρήγορος ο βιαστικός και κατ' επέκταση ο βίαιος.

Τσέπη

Σημασία

Το αρχαίο ελληνικό ουσιαστικό <θυλάκιον, τό, υποκοριστικό του θύλακος, μικρή τσάντα, σε Ηρόδοτο, Αριστοφάνη. Το μsn. Πουγκι ή περσίκι. Αργότερα ενσματοθηκε στο ενδυμα (σακακι, παλτό, παντελονι κλπ)..

Μεταφορικώς η περιουσία ή η περιουσιακή μου δυνατότητα ή το οικονομικό μου συμφέρον (νοιάζεται για την τσέπη του και μονον)

Ο αντικειμενικός σκοπός της πλειονότητας των Ελλήνων πολιτικών. Συνηθως καλύπτεται υπό πομπωδών ευφημισμών όπως «το εθνικόν συμφέρον», «το καλό της πατρίδος», «το συμφέρον του λαού» , και άλλων.

Οι αυξησεις των βουλευτικων αποζημιωσεων συνηθως εγκρινονται ομοφωως από το κοινοβουλιο.

Ετυμολογία:

Από το Τουρκικό ser (προφ. τζέπ).

Υποκοριστικό:

Τσεπάκι

Φράσεις:

Τον έχει στο τσεπάκι του

τον έχει ως υποχείριο.

Το πλήρωσε απο την τσέπη του:

εξ ιδίων.

Οσο σηκώνει η τσέπη του:

Οσο του επιτρεπουν τα οικονομικά του

Δεν θα μου κάνεις κουμάντο στην τσέπη μου:

Δεν θα έλεγχεις τα οικονομικά μου.

Είμαστε μια τσέπη:

Εχουμε κοινή διαχείριση των οικονομικών. Συνηθως για αντρόγυνα (ο άνδρας γεμίζει και η γυναίκα αδειάζει την κοινή τσέπη).

Παραγωγή

Τσεπώνω ρήμα που σημαίνει βάζω στην τσέπη μου, ενθυλακώνομαι.

Κωλότσεπη τσέπη στο πίσω μέρος του παντελονιού. Εδώ το κωλο-ερμηνεύεται κυριολεκτικώς (τοπικά) και όχι μεταφορικώς (κακή ποιότητα) όπως στα κωλόφαγο, κωλόπαιδο.

φασαρία

Σημασία

1. η αναταραχή, η αναστάτωση
2. ο σαματάς, η ηχορρύπανση, ο [θόρυβος](#)
3. ο καβγάς, ο σαματάς, το θορυβώδες επεισόδιο, η αναστάτωση
4. η έντονη επίπληξη
5. ο κόπος
6. Οι φασαρίες (πληθ): το τρέξιμο, το μπλέξιμο, η φορτική απασχόληση

Φράσεις

1. είχαμε **φασαρίες** στο κέντρο σήμερα
2. δεν θέλω τις **φασαρίες** της μετακόμισης (τις έγνοιες)
3. μην κάνεις **φασαρία** να κοιμηθεί η γιαγιά
4. Το μικρότερο από τα παιδιά ήταν ο καπετάν **φασαρίας** της οικογένειας
5. Να μη σε θάζω σε **φασαρίες** τώρα.
6. Εχω **φασαρίες** με την εφορία / με την αστυνομία.

Ετυμολογία:

Από το βενετσιάνικο *fesaria (πρβ. ιταλ. fesseria) με υποχωρ. αφομ. [e-a > a-a]

ETYM. < ιταλ. fesseria «ανοησία, βλακεία» < fesso «ανόητος, ηλίθιος» < fessa σχισμη, χωρισμα και κατ επεκταση γυναικείο αιδούο, μουνί (προσβλητική λ.) > μτγν. λατ. fissa < λατ. findere:σχίζω, χωρίζω (μτχ. fissus)|. 171

Ενστάσεις:

φασαριόζος, -α. -ικο αυτός που προκαλεί φασαρίες. — φασαριόζικος, -η, -ο, φασαριόζικα επίρρημα

Ετυμολογία: . < φασαρία + επίθημα -όζος < ιταλ. -oso, πβ. κ. φουριόζος, μαφιόζος.

Φράση:

κάτω στα λεμονάδικα έγινε **φασαρία**

Δυο λαχανάδες πιασαν και κανών την κυρία

Φραμπαλάς

Στα Γαλλικά falbala² (le, αρσ) σημαίνει ποδόγυρος³, στην εγχώρια αργκό έγινε ο **φραμπαλάς** χρησιμοποιείται για να περιγράψει καταστάσεις που χαρα-

² Σημαίνει διακοσμήσεις σε φθηνά ρούχα. Τους πρόσθεταν ίσως για να καλύψουν λεκέδες ή φθορές. Κατάντησε να σημαίνει τις φιοριτούρες (διανθίσεις) του λόγου με περιτολογίες. Έπεα πτερόεντα. Αερολογίες.

κτηρίζονται από αταξία συνοδευόμενη από ιλαρή διάθεση, ή αλλιώς [χαβαλές](#), [τζερτζελές](#), [τουρλουμπούκι](#), [καλαμπαλίκι](#) και κάθε σχετική περιγραφή κατάστασης συνωστισμού, ανακατωσιάς, μάλε-βράσε, φύρδην μίγδην, χαμού και πανικού..

χαβαλές

Αερολογία (Τουρκ.havale: Βρεφικοί σπασμοί, μωρουδίσματα και επομένως μωρολογίες).

Ψήφος

Σημασία

Η ψήφος, Δωρ. ψᾶφος, ή (ψάω)· I. μικρή πέτρα, πετραδάκι λείο και στρογγυλό, όπως αυτά που βρίσκονται στις κοίτες των ποταμών ή στην ακτή της θάλασσας, χαλίκι, βότσαλο, Λατ. **calculus**, σε Πίνδ., Ηρόδ. II. 1. πετραδάκι που το χρησιμοποιούσαν για την αρίθμηση, μετρητής, ψήφοις λογίζεσθαι, υπολογίζω χρησιμοποιώντας πετραδάκια, σε Ηρόδ.· υπολογίζω τέλεια ή με ακρίβεια, σε Αριστοφ.· έν ψήφω λέγειν, σε Αισχύλ.· στον πληθ., υπολογισμοί, λογαριασμοί, καθαράι ψήφοι, εκεί όπου υπάρχει ακριβής εξίσωση, σε Δημ. 2. πετραδάκι που το χρησιμοποιούσαν στο παιχνίδι των πεσσών, σε Πλάτ. 3. α) πετραδάκι που το χρησιμοποιούσαν για ψηφοφορία, το οποίο το έριχναν μέσα στην κάλπη (ύδρια), σε Ηρόδ., Αττ.· ψήφον φέρειν, δίδω την ψήφο μου σε κάποιον, Λατ. suffragium ferre, σε Αισχύλ. κ.λπ.· ομοίως, ψήφοντίθεσθαι, σε Ηρόδ.· ψήφω κρίνειν, διακρίνειν, αποφασίζω με ψήφο, σε Θουκ. κ.λπ.· με περιληπτική σημασία, ψήφος γίνεται περί τινος, γίνεται ψηφοφορία για κάτι, σε Αντιφ.· ή σώζουσα, ή καθαιρουσα ψήφος, ψήφος αθωωτική ή καταδικαστική, σε Λυσ., Δημ.· τήν ψήφον έπάγειν, προτείνω ψηφοφορία, λέγεται για τον προεδρεύοντα, όπως το έπιψηφίζειν, σε Θουκ. β) αυτό που αποφασίζεται με ψηφοφορία, ψήφος καταγνώσεως, καταδικαστική απόφαση, σε Θουκ.· ψήφος περιι φυγής, ψήφος για εξορία, σε Ξεν. γ) κάθε είδους απόφαση ή δόγμα, π.χ. ενός βασιλιά ή μονάρχη, σε Σοφ.· λιθίνα ψᾶφος, δόγμα γραμμένο πάνω σε πέτρα, σε Πίνδ.· διδοῖ ψᾶφον παρ' αὐτᾶς, (η δρυς) δίνει ψήφο, βγάζει δικαστική απόφαση γι' αυτήν την ίδια, στον ίδ.· δ) **ψήφος Ἀθηνᾶς**, Calculus Minervae, παροιμ. φράση που χρησιμοποιούνταν για να δηλώσει αθώωση· η ψηφοφορία δια ψήφου (ψήφος) πρέπει να διακρίνεται από την ψηφοφορία δια κυάμου, κλήρου· ο πρώτος τύπος ψηφοφορίας χρησιμοποιούνταν στις δικαστικές δοκιμασίες (στα δικαστήρια), ενώ ο δεύτερος στην εκλογή αρχών· 4. το μέρος όπου γίνεται η ψηφοφορία (όπως το πεσσοί, δηλώνει το μέρος όπου παιζόταν το ομώνυμο παιχνίδι), σε Ευρ.

Από την ψήφο το ρήμα **ψηφίζω**, μέλ. Αττ. -ιῶ, αόρ. α' έψηφισα, παρακ. έψηφικα· I. μετρώ ή λογαριάζω, αριθμώ κυρίως με πετραδάκια (ψηφους, πρβλ. Λατ. calculare από calculus), σε Ανθ. II. 1. συχνότερα ως αποθ., ψηφίζομαι, μέλ. Αττ. ψηφιοῦμαι, αόρ. α' έψηφισάμην, παρακ. έψηφισμαι· δίνω την ψήφο μου σε κάποιον με πετραδάκι, το οποίο έχω ρίξει μέσα σε κάλπη·

³ Η βυζαντινή ποδέα (ασχετη με την ποδιά = προστήθιο) ήταν προσθετος ποδογυρος των βυζαντινων ιματιων πβλ. Φραση «φίλησε κατουρημένες ποδιές»

απόλ., ψηφίζεσθαι ἐς ὕδριαν, σε Ξεν.· γενικῶς, ψηφίζω, ψηφοφορώ, σε Ηρόδ.· ψηφίζεσθαι τι, υπερψηφίζω κάποιον, σε Δημ. 2. με αιτ. πράγμ., ψηφίζω ὑπέρ, επιδοκιμάζω μέσω της ψήφου μου, αποφασίζω με ψηφοφορία, πόλεμον, σε Θουκ.· ψηφίζομαι παρασκευήν, στον ίδ. κ.λπ. 3. με απαρ., ψηφίζω, δίνω την ψήφο μου, αποφασίζω να κάνω κάτι, σε Ηρόδ., Αισχύλ. κ.λπ.· με αιτ. και απαρ., αποφασίζω να..., ψηφίζομαι τὰς σπονδὰς λελύσθαι, σε Θουκ. 4. ψηφίζομαι περί, ὑπέρ τινος, σε Πλάτ., Αισχίν. II. Ενεργ., με την ίδια σημασία ὅπως το Μέσ., μόνο στο Σοφ., Αίας 449 (δίκη ἐψηφίσαν), καθώς και σε μεταγεν. συγγραφείς· αλλά, Παθ. ἀόρ. α' ψηφισθῆναι χρησιμοποιείται με Παθ. σημασία, αποφασίζομαι με ψηφοφορία, σε Θουκ., Ξεν. κ.λπ.· ομοίως, μτχ. παρακ. ἐψηφισμένοι θανεῖν, καταδικασμένοι δια ψηφοφορίας σε θάνατο, σε Ευρ.

Εκυκλοπαιδικά

Ψήφος κυριολεκτικά σημαίνει το μικρό λειασμένο λιθάρι και κατ' επέκταση κάθε μέσο που χρησιμοποιείται από τις συντεταγμένες πολιτείες, προκειμένου να δηλώσει ο πολίτης – **(ψηφοφόρος)** τη βούλησή του, στο πλαίσιο μιας εκλογικής διαδικασίας. Στη χώρας μας, ως μέσα ψηφοφορίας έχουν χρησιμοποιηθεί το ψηφοδέλτιο και το σφαιρίδιο.

Παραγωγή

Ψηφίς –ιδος μικρη ψηφος, χαλικάκι

Ψηφιδωτόν [εννοείται εικόνισμα] κατασκευασμένο από ψηφίδες. Σχηματισμός κατά το ακιδωτόν, σημειωτόν κλπ.

Ψηφοφόρος ο φέρων την ψήφον για να εκλέξει.

Ψηφοδέλτιον (δελτίο για να ψηφίσω) δεν συνδέεται άμεσα με την ψήφο το χαλικάκι.

Αποφθέγματα

με τη σφαίρα μπορεί να σκοτώσεις τον εχθρό σου. με την ψήφο μπορεί να σκοτώσεις το μέλλον των παιδιών σου

Ψηφοθηρία

Η Ψηφοθηρία είναι η προσπάθεια για προσέλκυση ψηφοφόρων με μεθόδους αθέμιτες, ηθικά επιλήψιμες (με υποσχέσεις, παροχή ανταλλαγμάτων κτλ.)· (πρβ. *άγρα ψήφων*).

Ετυμολογία:

λόγ. ψήφ(ος) -ο- + -θηρία< από το θηρεύω, = αγρεύω, κυνηγώ

Σχόλιο

Ψηφοθηρίον θα μπορούσα να χαρακτηρίσω τον κοπτόμενο για τα «εθνικά συμφέροντα» (διάβαζε «την τσέπη του») πολιτικάντη. Παραφράζω λίγο τον Εθνικό Ποιητή :

Τὸ θηρίο π' ἀνανογιέται
πὼς τοῦ λείπουν τὰ **λεφτά** (μικρά),
περιορίζεται, πετιέται,
αἶμα ἀνθρώπινο διψᾷ·
τρέχει, τρέχει ὅλα τὰ δάση,
τὰ λαγκάδια, τὰ βουνά,
κι ὅπου φθάσει, ὅπου περάσει,
φρίκη, θάνατος, ἐρμιά·

Επίμετρο

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΑΙΣΩΠΟΥ

κζ. ΛΕΩΝ ΚΑΙ ΟΝΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ.

Λεων και ονος και αλωπηξ, ⁶ κοινωνίαν ποιησάμενοι, ἐξήλθον προς αγραν. Πολλης ουν θηρας ⁷ συλληφθεισης, προσεταξεν ὁ λεων τῷ ονῷ ⁸ διελειν αυτοις. Ὁ δὲ τρεις μεριδας ποιησάμενος ⁹ ἐκ των ἰσων, ¹⁰ ἐκλεξασθαι τουτους προутρεπετο. Και ὁ λεων ¹¹ θυμῶθεις, τον ονον κατεφαγεν. Εἶτα τη αλωπεκι μεριζειν ἐκελευσεν· ἢ δ' εἰς μιαν μεριδα παντα ¹² σωρευσασα, ἑαυτη βραχυ τι κατελιπε. Και ὁ λεων προς αυτην, τις σε, ὦ βελτιστη, διαιρειν οὕτως ἐδίδαξεν; **Ἡ δ' εἶπεν, του ονου συμφορα.**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

145

Τίτλος: TURKISH - ENGLISH DICTIONARY
Συγγραφέας: H. C. HONY
Εκδότης: OXFORD
Έτος: 1957
ΘΕΣΗ: 61
Μορφή: ΒΙΒΛΙΟ

281

Τίτλος: ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ
Συγγραφέας: Κ. ΚΟΥΚΚΙΔΗΣ
Εκδότης: ΕΤΑΙΡ. ΘΡΑΚ. ΜΕΛΕΤΩΝ
Έτος: 1960
Θεση: 61
Μορφή: ΒΙΒΛΙΟ

9916

Συγγραφέας: Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ
Τίτλος: ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΞΕΩΣ
Εκδότης: ΚΑΠΟΝ
Έτος: 2015
Μορφή: ΒΙΒΛΙΟ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

[... την πίστη σου](#)

[Μαύρο](#)

[Να μου κοπεί το χέρι αν ...](#)

[ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΗΓΟΥΝΤΑΙ](#) (Γάμος εξ αριστεράς χειρός)

[Οι Κωνσταντίνοι καί η σταθερότητα](#) (Μέγας Κωνσταντίνος)

[Πουλάμε μαγκιά](#)

[Δυστυχώς Επτωχεύσαμεν](#)